

Филип КОПРИВИЦА:

Пољопривредни одбори у земљорадничким задругама

РАД У земљорадничким задругама је доста обиман, а често и са тако сложеном проблематиком, да га управни одбор са службеничким апаратом не може увијек са успјехом обављати, чак ни код оних задруга гдје се чланови управног одбора довољно интересују и помажу да се поједини проблеми на вријеме и како треба ријеше. Преоријентацијом пословања, односно усмјеравања рада задруга, углавном на унапређењу пољопривреде, указује се потреба да задруге организују таква тијела која би на себе преузела главну брину о унапређењу пољопривреде. Тиме би се унеколико и активирао управни одбор као и сам службенички апарат задруге. Извјесно је да ће пољопривредни одбори, под условом да се правилно организују, имати више могућности да прате проблематику и да правилније рјешавају сва питања која се односе на унапређење пољопривреде. Већ и самим тим што унапређење пољопривреде треба да буде основни циљ земљорадничких задруга, пољопривредни одбори били би врло значајне компоненте у њиховој организационој структури.

Правила већине земљорадничких задруга предвиђају оснивање пољопривредних одбора. Предвиђено је да ове одборе оснивају скупштине задруга. Исто тако, скупштина одређује задатке, надлежност и однос пољопривредних одбора према управним одборима.

Код извјесних задруга пољопривредни одбори су већ формиранни (за сточарство, воћарство, ратарство и др.) и нешто раде, док код неких постоје само формално. Али, можда зато што су пољопривредни одбори нешто ново у нашим задругама, што још нијесу нашли пуну садржину рада, чињеница је да овакви какви су сада не задовољавају.

Приликом избора чланова пољопривредних одбора није се у свим задругама довољно водило рачуна да се у ове одборе изабере задругари који, поред осталог, треба да буду и најбољи по-

љопривредни произвођачи — ратари, сточари, воћари итд. на територији појединих задруга. Грешка је што се мало говорило и писало о улози пољопривредних одбора прије него што су у неким задругама основани.

Обзиром на изворе средстава за унапређење пољопривреде, која су и инструментима друштвених планова стављају на располагање задругама, као и средстава пољопривредног фонда задруга, већина наших задруга моћи ће на унапређење пољопривреде учинити више него што су до сада чиниле. Пољопривредни одбори, гдје још нијесу основани, треба свакако, да се што прије оснивају, наравно тамо гдје има довољно услова за њихов рад, а исто тако и да се активирају у задругама гдје су ови одбори раније основани, а слабо раде.

Да би се омогућио ефикасан рад на унапређењу пољопривреде, у НР Хрватској оснивају се клубови напредних пољопривредника. У НР Србији, например, дати су предлози да се у оквиру задруга организују „одељци“ по појединим пољопривредним гранама, који би радили на унапређењу дотичних грана. У нашој Републици имамо, стварно, слабије земљорадничке задруге, али нема ни засеока ни села гдје се на унапређењу пољопривреде не би могло и имало шта радити. Чињеница је да се и у сваком нашем селу може наћи један или више напредних пољопривредних произвођача који одвајају квалитетом рада у пољопривредној производњи уопште, или се, пак, истичу као добри практичари — воћари, сточари, итд. Ову околност треба нарочито имати у виду приликом припрема за организовање пољопривредних одбора. У пољопривредне одборе, као што је већ напоменуто, треба бирати најспособније произвођаче, по могућности по гранама: сточаре, воћаре, виноградаре и др. Организовање пољопривредних одбора је највише ствар самих задругара једне задруге и учешће у организовању ових треба да буде на бази пуне добровољности. Пољопривредним одбором би руководио члан управног одбора задруге, свакако један који има највише знања и способности да учествује у раду на унапређењу пољопривреде. Све задатке пољопривредни одбор би рјешавао у сарадњи са агрономом задруге или среског савеза ако га нека задруга нема.

У извјесним задругама можда ће бити довољно да се организује један пољопривредни одбор који би радио на унапређењу цјелокупне пољопривреде. То би било довољно у оним задругама гдје се не показују нарочити услови за унапређење појединих пољопривредних грана.

У јачим задругама требало би организовати посебне пољопривредне одборе или секције за воћарство, сточарство, ратарство итд, већ према томе како је која од ових грана важна за неку задругу. И секције би имале уже руководство (одбор или управу секције, односно савјет, као што то практикују у НР

Србији). Руководство секција бирају задругари — чланови секција. У руководство се може изабрати и више чланова, што зависи од броја задругара учлањених у неку секцију и територије саме задруге. Ове секције окупљале би, такође, на бази добровољности — задругаре по специјалностима — сточаре, пчеларе, воћаре и сл. Приликом организовања и избора нових руководства важно је заинтересовати најнапредније произвођаче, тако да ови послуже као мост преко којег би се одржавале везе задругара и који би били главни носиоци посла око унапређења пољопривреде. Гдје има услова могло би се ићи и даље, тако да се чак и у појединим селима стварају активи за поједине пољопривредне гране. У овом послу треба ићи овим путем: прво формирати активе, затим секције, односно одборе. У Србији је, на примјер, предложено да се најмање 10 чланова задруге може организовати у такозвани „одељак“, што би одговарало секцији за неку пољопривредну грану, како је већ поменуто.

Приликом организације пољопривредних одбора, секција или др. форма није одлучујућа за ефекат рада. Важно је да задаци једне секције буду добро постављени, како би и сама садржина рада секције била што боља.

Као садржину рада, на примјер секције за сточарство, требало би предвидјети да ће секција учинити сљедеће: набављати приплодна грла за побољшање стоке, радити на селекцији приплодне стоке и водити матично књиговодство по прописаним упутствима: организовати сталну и систематску контролу продуктивности и здравственог стања својих чланова; организовати припусне станице: организовати осигурање припусне стоке својих чланова; уредити приручно складиште и набављати љекове и остала средства за његу и заштиту стоке; набављати и подизати објекте и уређаје за прераду сточних производа и сточне хране (мљекаре, кланице, хладњаче, сило јаме итд.); предузимати мјере за правилно коришћење, уређење и побољшање ливада и пашњака; упућивати своје чланове на проширење и правилније гајење пићног биља на њиховим газдинствима, као и правилној припреми сточне хране за зиму; обављати зајденичку продају или прераду сточних производа својих чланова и старати се о популарисању и спровођењу свих зоотехничких мјера код својих чланова, као и на њиховом оспособљавању за рад на унапређењу сточарства путем курсева, предавања, семинара и сл.

Сличне задатке могу имати и остале секције у задрузи.

Организовањем секција иде се ка децентрализацији у руковођењу појединим дјелатностима. Наравно ово ће се чинити водећи рачуна да јединство задруге, као привредне организације, буде сачувано. Секције са извјесним својим објектима не би претстављале посебне погоне са издвојеним књиговодством. Оне не би биле правна лица нити би без одобрења управног одбо-

ра могле закључивати какве уговоре и наметати обавезе за задругу као цјелину. Секцијама би се могло препустити да саме уговарају, граде, спроводе извјесне мјере и др. оптерећујући по потреби не само чланове дотичне секције већ и задругу, али увијек уз претходно одобрење од стране управног одбора задруге. Поред коришћења средстава из фондова задруге, секције могу имати и допунска средства самих задругара (чланарина у секцијама, допунски улози и сл.), према томе колико гдје има услова за ово. У секцијама се дакле не би радило без претходно израђеног темељног плана и одобрења сваке акције од стране задруге. Односи секција према задрузи као цјелини били би регулисани правилником или пословником који би претходно одобрила скупштина задруге.

Организовањем секција учинило би се много и у пропаганди и у непосредном раду на унапређењу пољопривреде уопште, како на задружним економијама, фармама итд., тако и на газдинствима задругара. Руководства секције координира би са разним пољопривредним институцијама, друштвено-политичким, културно-просвјетним и привредним организацијама, све у тежњи да се што више учини на унапређењу пољопривреде.

На соекске задружне савезе пада знатан дио посла око организације задруга за њихов успјешан рад у пољопривредној производњи и пружања ефикасније помоћи својим члановима. Може се очекивати да ће радом на унапређењу пољопривреде, како на својим објектима тако и на газдинствима задругара, задруга бити за задругаре нешто много више, много корисније и привлачније него што је до сада била. Да би рад у овоме послу био што бољи, срески савези треба што више да се заинтересују, а по потреби и да организују једно тијело (одбор, комисију или слично), које би помагало организацију пољопривредних одбора, односно секција, а по потреби и контролисало рад задруга и на овом послу.